

Jaarverslag 2009

Inhoudsopgave	pag
1. Inleiding	2
2. Werkwijze	3
3. Pardonregeling	7
4. Spreekuur	8
5. Taalschool	11
6. Rechthuis	12
7. Noodopvang	12
8. Symposium	15
9. Vice Versa	15
10. Perspectiefproject	16
11. Belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding	16
12. Financiën	23
13. Ureninzet	24
14. Slotwoord	25
15. Bestuur, medewerkers en vrijwilligers	26
16. Afkortingen	27

1. Inleiding

In 2010 viert het Rotterdams Ongedocumenteerden Steunpunt haar eerste lustrum. De start van het ROS, waarbij enkele initiatieven voor ongedocumenteerden in Rotterdam in één stichting werden ondergebracht, werd in 2005 mede dankzij steun van enkele fondsen mogelijk. In Nederland was minister Verdonk verantwoordelijk voor het vreemdelingenbeleid en het maatschappelijk klimaat werd in die jaren getekend door een groeiend verzet tegen haar harde beleid t.a.v. uitgeprocedeerde asielzoekers. In 2007 werd onder deze druk vanuit de samenleving het zgn. generaal pardon ingevoerd. Het werden twee drukke jaren voor het ROS waarin bijna duizend uitgeprocedeerden zich meldden voor deze pardonregeling. Door de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Rotterdam voor de uitvoering van de pardonregeling werden het financieel goede jaren voor het ROS. Aan de fondsen die het ROS steunden bij de start werd in deze jaren geen bijdrage gevraagd!

In 2009 organiseerde het ROS een symposium onder de titel: "Ze komen, ze blijven en blijven komen". Een uitdrukking waarmee aangegeven wordt dat migratiedruk naar het vrije en rijke Europa ook in de toekomst niet zal afnemen. Met de invoering van de pardonregeling is in veel steden een einde gekomen aan de hulpverlening/noodopvang voor uitgeprocedeerde asielzoekers, conform de afspraken tussen de gemeenten en het rijk. Het naïeve beeld kan ontstaan dat het probleem van illegaliteit met de pardonregeling is opgelost! Voor het overgrote deel van de ongedocumenteerden in Rotterdam (en Nederland) is de pardonregeling geen oplossing gebleken. Zij blijven onverminderd in een kwetsbare en nagenoeg

rechteloze positie zitten en pogen verder te overleven in de stad. Voor hen (en voor het ROS) breken barre tijden aan. Een verharding van het politiek-maatschappelijk klimaat tegenover vreemdelingen is merkbaar, waardoor de ruimte voor een (gemeentelijk) beleid dat tot oplossingen leidt voor de tragische positie van veel ongedocumenteerden eerder af dan toe zal nemen. Het komende jaar 2010 zal het zaak worden om met slinkende middelen in een verhardend klimaat te blijven werken en streven naar lotsverbetering van ongedocumenteerden. Tijd dus voor nieuwe krijgslisten en visioenen.

2. Werkwijze van het ROS

In 2009 werkte het ROS in verschillende vormen aan de uitbouw van hulpverlening aan vreemdelingen die uit de aard van hun illegaal verblijf relatief onzichtbaar en onvindbaar willen zijn. Groepen vreemdelingen (zonder verblijfsrecht) die een beroep op het ROS deden zijn:

- asielzoekers die nog wachtten op een beslissing in de pardonregeling
- uitgeprocedeerde asielzoekers
- mensen die rechtmatig verblijf hebben op grond van een nog niet afgeronde reguliere procedure, maar geen beroep kunnen doen op voorzieningen
- overige (arbeids)migranten zonder verblijfsvergunning of lopende procedure
- EU-burgers met verblijfsrecht als EU burger maar zonder werkvergunning (Roemenen, Bulgaren)
- mensen die ondersteuning zoeken bij (nadenken over) terugkeer naar het land van herkomst

De manier waarop het ROS opkomt voor de belangen van ongedocumenteerden en hen ondersteuning biedt

kent 3 niveaus, die hieronder summier beschreven worden:

1^e lijnswerk

Bieden van hulpverlening aan migranten zonder verblijfspapieren, door middel van:

- acute noodopvang van de meest kwetsbaren en/of tijdelijke bijdragen geven om in de eerste levensbehoeften te voorzien;
- advies, ondersteuning en bemiddeling bij verblijfs-, arbeids-, onderwijs- en gezondheidskwesties;
- advies, ondersteuning en bemiddeling bij doormigratie of terugkeer naar het land van herkomst;
- aanbieden van educatieve activiteiten: taal- en andere cursussen;
- het creëren van een ontmoetingsplek
- empowerment: vermeerdering van kennis van basisrechten en inzicht geven in eigen mogelijkheden.

Via 1^e lijnswerk, direct contact met groepen migranten en asielzoekers zonder verblijfsvergunning, krijgt het ROS een up-to-date beeld van de gevolgen van ontwikkelingen in het vreemdelingenbeleid. Deze informatie en ervaringen bepalen mede wat op andere niveaus zinvolle en wenselijke activiteiten van het ROS zijn.

2^e lijnswerk

Bevorderen dat groepen en organisaties, die met migranten zonder verblijfspapieren in aanraking komen, toegerust zijn om hen waar mogelijk rechtstreeks te ondersteunen door middel van schriftelijk materiaal, helpdeskfunctie, netwerkontwikkeling, scholing en coaching.

3^e lijnswerk

Bevorderen dat de problematiek van migranten zonder verblijfspapieren bij de beleidsmakers van de stad zodanig onder de aandacht wordt gebracht dat het tot handelen leidt, door middel van: het organiseren van uitwisseling en samenwerking, verrichten van onderzoek, vergroten van het probleembewustzijn bij politieke en publieke instanties en kerken door middel van het organiseren van werkbezoeken en symposia.

Belang van deze werkwijze

De werkwijze, afgeleid van deze drieledige doelstelling, is veelomvattend. Dit temeer daar de problematiek van migranten zonder verblijfspapieren binnen de nationale en internationale maatschappelijke verhoudingen structureel onoplosbaar is. Bij de uitwerking van de doelstellingen laten de initiatiefnemers zich leiden door de volgende overwegingen:

Veranderingen in de doelgroep

Mede door de nieuwe vreemdelingenwet 2001 en de alsmaar restrictievere uitvoeringsmaatregelen van de overheid, is het onderscheid tussen ex-asielzoekers en andere migranten zonder verblijfspapieren nauwelijks nog relevant voor de situatie waarin deze mensen verzeild kunnen raken. Immers, de wettelijke mogelijkheden om met succes voor asielverlening of voor verblijf op humanitaire gronden te pleiten, zijn klein geworden. En in geval van schrijnendheid is de overheid ook niet bepaald ruimhartig gebleken. Bovendien is in de grote steden in toenemende mate sprake van nieuwe groepen migranten zonder verblijfspapieren (of zonder werkpapieren: Roemenen/Bulgaren), zoals slachtoffers van vrouwenhandel en slachtoffers van ronselpraktijken van louche werkgevers. Het ROS heeft daarom gekozen om de doelgroep te verruimen tot alle migranten zonder

verblijfspapieren en van mens tot mens na te gaan wat de specifieke achtergronden en problemen zijn, om van daaruit te zoeken naar passende oplossingen.

Grenzen aan de hulpverlening

Door het restrictieve toelatingsbeleid valt er voor de meeste migranten zonder verblijfspapieren niet veel meer te doen dan het verzachten van acute noodsituaties (zoals geen geld voor eten, geen dak boven het hoofd of beperkte toegang tot de gezondheidszorg, onderwijs en rechtssysteem). Een hulpverlening die vanwege beperkte personele inzet en financiën altijd begrensd zal zijn.

Advies en ondersteuning via organisaties

Gaat het om toegang tot de gezondheidszorg, onderwijs (binnen de leerplicht) en het rechtssysteem, dan vallen de grenzen aan de hulpverlening in feite weg. Dit zijn immers zaken die behoren tot de basisrechten van ieder mens. Probleem hierbij is: hoe bereik je iedereen uit de doelgroep of hoe bereiken migranten zonder verblijfspapieren de hulpverlening die je wilt bieden? Het ROS wil voorkomen dat zij als afvoerputje wordt gebruikt door instellingen die geconfronteerd worden met vragen en problemen van mensen zonder papieren. Het ROS geeft deze instellingen zoveel mogelijk advies en informatie. Hierdoor leert de instelling zelf het probleem te hanteren en wordt de dienstverlening aan de doelgroep verbreed. Zo ontstaat een bredere participatie en solidariteit in geval van knelsituaties.

Ethische Code

Werken met en voor ongedocumenteerden (illegalen) is in Nederland niet illegaal mits dit gebeurt uit humanitair oogpunt. Desalniettemin kunnen er situaties ontstaan

die politiek, maatschappelijk én juridisch gevoelig liggen. Voor het ROS en haar medewerkers is de norm in doen en laten neergelegd in een alom geaccepteerde gedragscode uit 2002 zoals opgesteld is door de Europese koepelorganisatie PICUM. Deze gedragscode (Ethical Guidelines) is te lezen op de website van PICUM, www.picum.org.

Website

Het ROS heeft een eigen website www.stichtingros.nl waarop steeds actuele informatie en downloadformulieren en brochures staan die door vreemdelingen of hun contacten gebruikt kunnen worden voor o.a. aanvragen verblijfsvergunning, huisartsenbezoeken, terugkeermogelijkheden, pardonregeling, wake bij het Uitzetcentrum Zestienhoven en het nieuwe project Perspectief voor (ex) AMA's.

3. De pardonregeling

In 2007 en 2008 leverde stichting ROS in het kader van de pardonregeling diensten die eenmalig gesubsidieerd werden door de gemeente. In 2009 werd het staartje van de pardonregeling afgewerkt. Een paar honderd ROS-klanten kregen in dit jaar hun pardonvergunning, en daarmee werk, inkomen en huisvesting. Het ROS blijft voor velen uit deze groep een aanspreekpunt waar ze terecht kunnen met vragen en formulieren aangaande uitkeringen, verzekeringen, belastingtoeslagen, etc.

Zij die afgewezen werden in de pardonregeling zagen weer eens hoop verloren gaan op een 'normaler' leven. Hen rest voorlopig weinig anders dan verder leven in de

illegaliteit, of, zeer incidenteel, terugkeer naar land van herkomst.

Gebleken is dat de pardonmaatregel slechts voor een deel van de ongedocumenteerden in Rotterdam een oplossing is. Zo'n 3000 mensen van de meer dan 15.000 ongedocumenteerden die in Rotterdam overleven hebben gebruik kunnen maken van deze pardonmaatregel. Voor een grote groep verandert er dus niets. Zij blijven aangewezen op eigen netwerken van familie en kennissen die ondersteuning bieden en zwart werk om te overleven. Voor hen ook blijft het ROS een betrouwbaar en deskundig steunpunt in de stad.

4. Spreekuur

De achtergrond van de hulpvragers is divers. Sommigen hebben nooit asiel gevraagd (arbeidsmigranten), anderen zijn pas na 2001 naar Nederland gekomen en vallen daarom niet onder de pardonregeling. De aard van de hulpvraag en wat het ROS in elk individueel geval kan bieden loopt sterk uiteen. Een aantal categorieën is aan te geven.

- Vragen om financiële steun en noodopvang. Veelal zijn dit de schrijnendste gevallen. Onder hen zijn er die met hun bagage direct vanuit een asielzoekerscentrum waaruit ze verwijderd zijn langs komen in de hoop diezelfde nacht opvang te krijgen via het ROS. Meestal bieden we dit niet, of kunnen het niet bieden omdat de capaciteit van de noodopvang beperkt is. Wel zijn in 2009 de contacten met fondsen en de gemeente hierover geïntensiveerd.
- Vragen om bemiddeling bij gezondheidsklachten, toegang tot medische zorgverleners en rekeningen van

medische kosten. Dankzij het koppelingsfonds konden we met relatief weinig middelen en inzet deze groep verder helpen. Per 1-1-2009 is deze regeling gewijzigd. Vanaf 2009 is het CVZ (College van Zorgverzekeraars) verantwoordelijk voor het vergoedingensysteem aan de zorgaanbieders.

- Vragen in verband met studie, toegang tot scholen en kosten van studie. Bij deze vragen kan het ROS vaak eenvoudig bemiddelen en met onderwijsinstellingen regelingen treffen t.b.v. betrokkenen. Ook wordt er voor allerlei onderwijskosten gebruik gemaakt van regelingen van stichting Leergeld.

- Vragen inzake verblijfsrechtelijke procedures, contacten met rechtshulpverleners, herhaalde asielaanvragen, legeskosten om reguliere verblijfsprocedures te kunnen starten. Bij dit soort vragen tracht het ROS aan betrokkenen een duidelijk beeld te geven over (de vaak geringe) kansen en (lange) proceduretijden, voorwaarden te verduidelijken en zo nodig contact te leggen met aanmeldcentra, vreemdelingendiensten, het COA, advocaten, etc. Bijdragen in (leges)kosten worden in uitzonderlijke gevallen (slechts wanneer er een duidelijk perspectief bestaat) gegeven. Veel gesprekken in dit kader zijn te benoemen als slecht-nieuws-gesprekken waarin cliënten duidelijk gemaakt wordt dat zij geen kans hebben op legaal verblijf en een pijnlijke keuze moeten maken tussen terugkeer naar land van herkomst of zonder enig recht op voorzieningen trachten zelfstandig te overleven in de illegaliteit.

- Vragen die betrekking hebben op leefgeldregelingen en of uitkeringen waarmee problemen ontstaan zijn. Omdat het ROS ook een uitgiftepunt is van voedselpakketten van de Voedselbank hebben we de mogelijkheid om voor

sommige cliënten een wekelijks voedselpakket aan te vragen. Voor een aantal vreemdelingen met kinderen die rechtmatig verblijven bestaat sinds het najaar van 2006 de mogelijkheid bijstand t.b.v. hun kinderen aan te vragen. Enkeligen hebben via het ROS een bijstandsuitkering gekregen.

- Vragen om steun bij of advies over terugkeermogelijkheden naar landen van herkomst. Deze verzoeken zijn uitzonderlijk.
- Vragen van particulieren die zelf noodopvang bieden aan illegale vreemdelingen en soms advies willen in procedureaangelegenheden.
- Een aantal mensen kwam op het spreekuur omdat familieleden of kennissen vanwege illegaal verblijf opgepakt waren en in vreemdelingenbewaring genomen. In deze gevallen geeft het ROS advies over juridische mogelijkheden en het ROS houdt enige registratie bij van de handelwijze van IND en Vreemdelingenpolitie.

Enkele praktijkcasussen:

- Een HIV-positieve vrouw uit Liberia. Woont sinds 12 jaar illegaal in Nederland. Wist zich staande te houden met zwart werk en hulp van Afrikaanse migrantenkerk, maar dit ging niet meer. Ze werd doorverwezen naar Humanitas, we deden een fondsaanvraag voor haar en legden contact met Erasmus MC. Ook werd ze toegeleid naar advocatuur voor een aanvraag verblijf op medische gronden.
- Somalische moeder met 4 kinderen, al bijna 9 jaar in Nederland. Ze wist nieuwe documenten uit Somalië te verkrijgen. Hierdoor kon ze haar afkomst aantonen. Ze kon worden ingestuurd voor een nieuw asielverzoek. Ze verblijft nu met haar kinderen in COA-opvang.
- Bulgaarse man, 8 jaar illegaal in Nederland zonder vaste woonplaats. Kreeg ernstige nierproblemen en

moest blijvend aan de nierdialyse. Hij werd besproken in het gemeentelijk casuïstiekoverleg. De gemeente is in samenwerking met GGD en maatschappelijk werk van het ziekenhuis opvang aan het regelen.

- Nigeriaanse moeder met 3 kinderen: ze had een toezegging in de pardonregeling maar nog geen document. Hierdoor viel ze buiten alle voorzieningen. Via een lokaal fonds konden we overbruggingsgeld voor haar krijgen. Inmiddels heeft ze reguliere zorg.
- Getraumatiseerde Somalische jongeman, wachtend in een procedure maar zonder inkomsten. Kreeg via ons ook hulp van een lokaal fonds.

5. Taalschool

Voor veel vreemdelingen zonder verblijfsvergunning, al dan niet in een verblijfsrechtelijke procedure, is het leren van de Nederlandse taal een nuttige bezigheid. Het geeft hen enige dagvulling en velen blijven hoe dan ook in Nederland wonen. Via de taalschool in het Rechthuis kunnen ze 4 dagdelen per week op verschillende niveaus gratis taallessen krijgen. Vijf vrijwilligers hebben in 2009 met veel enthousiasme de taallessen verzorgd in 't Rechthuis.

De bezetting van de taalschool is goed. Het generaal pardon zorgde ervoor dat de taalschool steeds drukker bezocht werd. Per dagdeel kwamen regelmatig meer dan 20 deelnemers. Sommigen van hen zijn vaste klant, anderen komen periodes dat ze kunnen, maar haken weer af als ze geen reisgeld hebben of (zwart) werk kunnen doen. Door de informele werkwijze en de laagdrempeligheid heeft de taalschool ook de functie van een ontmoetingsplaats.

6. Rechthuis

Het ROS is gevestigd in het Rechthuis, het vroegere katholieke kerkje van Katendrecht dat door de eigenaar, de priesters van het Heilig Hart, gratis beschikbaar gesteld is voor activiteiten ten behoeve van vreemdelingen. Het ROS exploiteert het Rechthuis ook voor anderen. Een aantal kerkelijke groepen kan tegen geringe vergoeding aan het ROS gebruik maken van de ruimte voor liturgische activiteiten.

- Twee Kongolese migrantengemeenten gebruiken de ruimte op zondag voor liturgische vieringen en op dinsdag voor Bijbelstudie.
- De hervormde Maranatha gemeente gebruikt de kerkzaal voor kerkdiensten en maaltijden.
- De basisgroep Oase gebruikt de ruimte voor de maandelijkse sabbatviering met maaltijd en bijbelvieringen.

Het Rechthuis is een van de vele kerkelijke uitgiftepunten voor de voedselbank. Een vrijwilliger van het ROS zorgt wekelijks voor de verdeling van een twintigtal voedselkratten onder vreemdelingen en wijkbewoners.

7. Noodopvang

De noodopvang van het ROS "Plexat" bestaat nu 9 jaar. De achterliggende jaren heeft Plexat aan ruim 150-200 personen korte (enkele weken) of lange (jaren) tijd noodopvang geboden. Ook in 2009 woonden er gezinnen en alleenstaanden van verschillende afkomst en met uiteenlopend perspectief.

De noodopvang vroeg in 2009 meer tijd van de vaste werkers door grotere in- en uitstroom, en heftige

problematiek die niet altijd eenvoudig aan vrijwilligers was over te laten.

We noemen (bij voornaam) bewoners van Plexat in 2009:

- Salah, een syrisch-koerdisch gezin met 3 kinderen kreeg eind 2009 alsnog een verblijfsvergunning asiel nadat eerder hun pardonvergunning was afgewezen. Zie ook bij acties verderop in dit verslag.
- Sandra kreeg noodopvang totdat zij een verblijfsvergunning in de pardonregeling kreeg. Ze woont nu in een reguliere huurwoning.
- Ivanov uit Rusland kreeg een paar maanden noodopvang vanwege zijn oogziekte, hij was nagenoeg blind. Vanwege zijn lastige woongedrag en drankprobleem is de opvang beëindigd. Hij krijgt nu nog psychologische hulp bij BAVO en kan gebruik maken van de nachtopvang voor daklozen. We hebben kunnen achterhalen dat hij ooit een verblijfsvergunning had in Nederland en hem opnieuw aan verblijfsdocumenten geholpen.
- Laylah, een 28-jarige Libanese met medische problematiek. Kreeg in 2009 een pardonvergunning en eigen huisvesting in Rotterdam.
- Ciao Hu, een Chinese jongedame, die na een traumatische ervaring werd opgevangen en nu huisvesting heeft gevonden bij een vriendin.
- Oro, man uit Darfur, Soedan. Zat 15 maanden in vreemdelingendetentie op Schiphol. Werd op straat gezet in psychotische toestand. We konden hem helpen met medische hulp. Door de rust van de noodopvang gaat het beter met hem. Zijn kansen op een verblijfsvergunning zijn minimaal, maar worden wel onderzocht via onze contacten met de advocatuur.
- Ashkan is een jonge Iraanse man met Nederlands paspoort. Een paar jaar geleden is hij met zijn ouders

terug gekeerd naar Iran en nu weer in Nederland. Via het jongerenloket van SoZaWe werd hij bemiddeld naar werk en inkomen en op korte termijn ook naar eigen huisvesting.

- Seikou, jongeman uit Sierra Leone. Werd tijdelijk opgevangen, wachtend op eigen huisvesting in de pardonregeling.
- Daniel, 16-jarige jongen uit Liberia, sinds zijn 6^e in Nederland. Zwierf sinds zijn illegale moeder hem op 15-jarige leeftijd had verlaten. Zit nu in onze opvang tot er via de voogdijvereniging een structurele oplossing gevonden is.
- Shegan, een man uit Irak die na scheiding van zijn vrouw tijdelijk woonruimte nodig had. Kon na 6 weken een huis huren elders in het land.
- Natalia, doofstomme Russische met een baby van een paar maanden. Werd opgevangen na situatie van huiselijk geweld. Is na korte opvang ingetrokken bij een vriendin. Er werd contact gelegd met de vrouwenopvang van stichting Arosa.
- Helen, 7-maanden zwangere vrouw uit Ethiopië, al 20 jaar in Europa, waarvan 9 jaar in Nederland. Ze zwierf en sliep in portieken. Is tijdelijk door ons opgevangen en bemiddeld naar een zgn. burgemeesterswoning. Ook heeft de gemeente bemiddeld bij de staatssecretaris voor een verblijfsvergunning. Er wordt nog gewacht op antwoord.
- Valentina, Moldavische vrouw met 2 kinderen. Slachtoffer van huiselijk geweld. Heeft via onze bemiddeling een verblijfsvergunning kunnen krijgen en kon daarna naar reguliere opvang.
- Mamy, Congolese jonge vrouw met psychotrauma. Werd in het kader van een nieuw project voor ex-ama's opgenomen in de opvang. Dit loopt nog, mogelijkheden voor medische procedure worden onderzocht.

- Hope, jonge vrouw uit Oeganda. Slachtoffer van vrouwenhandel. Ze is aangemeld bij Humanitas. Woont nog in onze opvang tot ze recht heeft op opvang elders.

8. Symposium

Op 19 juni 2009 organiseerde het ROS een symposium "Ze komen, blijven en blijven komen" over de gevolgen van voortgaande migratie op het gevoerde migratiebeleid en de mogelijkheden van alternatieve benaderingen. Ongeveer 100 personen namen deel aan dit symposium in het bibliotheektheater in Rotterdam.

Prof. van Amersfoort (IMES, Amsterdam), Drs. van Meteren (EUR, Rotterdam), Mw. Ederveen (LOS, Utrecht) en Drs. Mevis (wethouder Tilburg) gaven inleidingen en namen deel aan de zaaldiscussie die door Mr. Klaas de Vries (PvdA-senator) geleid werd. Een volledig verslag van dit symposium is te downloaden vanaf de website van het ROS (www.stichtingros.nl).

Het symposium werd mogelijk gemaakt door een gift van Cordaid.

9. Vice Versa

In september 2008 ging het programma Vice Versa onder de vlag van het ROS van start, waarbij mensen worden geassisteerd bij vrijwillige terugkeer naar hun herkomstland. In voorgaande jaren kwamen er elk jaar wel enkele vrijwillige terugkeerders in beeld bij het ROS. De verwachting was dat zich mensen zouden melden voor ondersteunde terugkeer na een afwijzing in de pardonregeling. Dit bleek in 2009 niet het geval! Afgewezen pardonners doken weer onder in de illegaliteit. Geplande informatiebijeenkomsten waarbij

per taalgroep mensen geïnformeerd werden over terugkeerondersteuning werden niet bezocht op een enkeling na. "Terugkeer" blijft een nogal besmet begrip in kringen van uitgeprocedeerden en illegalen, zeker als het om de grote groep sub-Sahara Afrikanen gaat. Ros-Vice Versa blijft bereid om terugkeerondersteuning te bieden als de cliënt hierom verzoekt.

10. Perspectief Rotterdam

Eind 2009 werden ROS en Vluchtelingenwerk Maasdelta partners in het nieuwe project Perspectief Rotterdam. Het doel van dit door rijk en gemeente gefinancierde project is om de grote groep ex-amv-ers in de regio Rotterdam (en ook in 19 andere steden) perspectief te bieden en een ontmoetingsplek/huiskamer. Voorkomen van afglijden in drugs of criminaliteit, empowerment, geven van begeleiding op psychosociaal vlak, onderzoeken van mogelijkheid tot verblijfsvergunningen en bij geen mogelijkheid tot VTV ondersteunen bij vrijwillige terugkeer. In Rotterdam worden 50 jongeren opgenomen in het project. Zij krijgen waar nodig ook leefgeld. In januari 2010 meldden zich al 25 jongeren aan, dit zal verder gaan groeien.

11. Belangenbehartiging en Beleidsbeïnvloeding

Naast directe 1^e lijns hulpverlening aan vreemdelingen via spreekuren, noodopvang, taalschool, etc. stelt het ROS zich ook ten doel ten behoeve van ongedocumenteerden aan belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding te werken. In 2009 zijn in dit verband de volgende activiteiten ondernomen die een

invulling willen zijn van wat in hoofdstuk 2 beschreven is onder 2^e en 3^e lijns-werk.

RIO: Rotterdams Illegalen Overleg

Op initiatief van stichting ROS samen met stichting Mamre, KSA en Pauluskerk werd begin 2008 het eerste Rotterdams Illegalen Overleg gehouden. Er zijn deelnemers bij betrokken uit o.a. maatschappelijke opvang, Humanitas, IOM, maatschappelijk werk, gezondheidszorg, advocatuur, onderwijs, kerken, oude wijkenpastoraat en diaconieën. Het RIO kwam in 2009 4 x bijeen. Daarbij kwamen thema's aan de orde als het generaal pardon, kinderrechten, terugkeeropties, toegang tot de gezondheidszorg en zorgplicht van de gemeente. Doelstelling is kennisverbreding bij organisaties die met de problematiek van mensen zonder papieren te maken hebben. Tevens netwerkontwikkeling en een poging tot meer handelingsmogelijkheden in de 1^e, 2^e en 3^e lijn.

Bezoek Aboutaleb:

Belangrijkste feit in het RIO in 2009 was de komst van burgemeester Aboutaleb naar dit overleg op 9 november. Hij was gevraagd naar dit overleg te komen met het doel hem te informeren over de schrijnende humanitaire situatie waarin mensen zonder papieren in Rotterdam verblijven. Er werden hem cases voorgelegd van jonge gezinnen, chronisch zieken, oudere zieke mensen en psychiatrisch patiënten, allen zonder voorzieningen overlevend. Hij was onder de indruk van de problematiek en van het Rio-platform op zich en heeft toegezegd vaker te zullen komen. Het heeft ook geleid tot een directere ingang naar de gemeente via casuïstiekoverleg, waarover verderop meer. Ook is er meer fondswerving mogelijk geworden voor individuele noden.

Samenwerking ROS/Pauluskerk/straatdokter

In 2009 is weer een lobby opgezet richting beleidsmakers/politici/bestuurders in de gemeente Rotterdam. Dit met als doel hen te informeren over de vele ernstige humanitaire situaties onder de 15.000 illegalen. Vooral wilden we aandacht voor de groep chronisch zieken, zwangeren en jonge moeders, psychiatrisch patiënten en ouderen. Op vele manieren is hiervoor gelobbyd, via werkbezoeken door raadscommissies, via inspreken in de gemeenteraad, via contacten met GGD-beleidsmakers, in het illegalenplatform van de GGD en binnen het RIO tijdens het bezoek van burgemeester Aboutaleb. Het leidt tot meer bekendheid met de problematiek.

Platform Migranten zonder Verblijfsvergunning

Stichting ROS is als deelnemer betrokken bij dit landelijk overleg vanuit LOS in Utrecht, waarbij vertegenwoordigers van noodopvangen en met ROS vergelijkbare stichtingen 3 maandelijks samenkomen rondom de thematiek van de ongedocumenteerden.

Breed Medisch Overleg

Ook zijn we als deelnemer betrokken bij een eveneens door het LOS geïnitieerd overleg over de toegang tot de medische zorg, en de obstakels daarbij. In dit overleg zijn verschillende disciplines, vooral uit medische hoek, vertegenwoordigd (o.a. Dokters van de Wereld, Pharos, Okia, Skin, Defence for Children). Het vormt een steeds sterkere lobby naar de landelijke politiek door contacten met Kamerleden en door het grote netwerk dat betrokken is bij de problematiek van toegang tot de zorg voor de doelgroep van ongedocumenteerden. Mede door deze lobby is een wetswijziging doorgevoerd per 1 januari 2009, die een verbetering inhoudt in de

medische zorg voor ongedocumenteerden, vooral in de 2^e lijn. Dit werd in 2009 gemonitord. Momenteel wordt er een lobby gevoerd voor tandartsenzorg, omdat volwassenen met ernstige gebitsproblemen en kiespijn buiten alle regelingen vallen.

Gerechtelijke procedures

In samenwerking met een betrokken advocatenbureau (Fischer Advocaten) is door ons een aantal rechtszaken aangespannen in het kader van opvang en bijzondere bijstand. Deze zaken gaan over recht op opvang en bijstand voor oude, zieke illegalen. Ze lopen nog in hoger beroep. Ook zaken waar kinderrechten een rol spelen lopen bij dit advocatenbureau.

Door o.a. onze samenwerking met en de deskundige inzet en betrokkenheid van Fischer Advocaten is er nu sprake van rechtsontwikkeling, vooral voor kinderen van illegalen, vanuit Europese regelgeving (Internationaal Verdrag Rechten van het Kind, Europees Sociaal Handvest) die in de rechtspraak boven nationaal recht gaat. Ook zijn er ontwikkelingen geweest in bijstandstoekenning voor oudere illegalen met medische problematiek. Met deze jurisprudentie kunnen we weer anderen helpen.

Verder zijn onze contacten met verschillende advocaten in Rotterdam geïntensiveerd via het RIO-overleg. Zo kunnen we altijd aankloppen bij het Advokaten Kollektief Rotterdam op het gebied van vreemdelingenrecht.

GGD-Illegalenplatform

Het ROS neemt deel aan het door de GGD geïnitieerde platform gezondheidszorg voor illegalen waarin problemen inzake de medische zorg aan onverzekerde vreemdelingen zonder verblijfsvergunning in Rotterdam besproken worden. Het ROS kaart in dit overleg tevens

de problematiek aan van de dakloze illegalen die dringend opvang nodig hebben op grond van medische/psychiatrische problematiek. In voorkomende gevallen leidt dit tot toelating tot de opvang. Het ROS is in dit overleg een van de weinige belangenbehartigers van deze groep te midden van de medische zorgaanbieders die hierin ook participeren vanwege de financiële consequenties van hun hulp aan onverzekerden.

Kernteam generaal pardon

Dit kwam op verzoek van de voorzitter nog een keer bij elkaar om de laatste pardonners goed verder te begeleiden. Stichting ROS heeft gepleit voor een langer open blijven van het pardonloket, dat in juli 2009 gesloten dreigde te worden. Gelukkig werd besloten nog tot januari 2010 open te blijven.

Fondsen

Na het bezoek van burgemeester Aboutaleb aan het RIO en ons overleg met de gemeente is er overleg geweest met de directeur en medewerkers van een lokaal fonds in Rotterdam. Dit heeft er toe geleid dat we met meer aanvragen om financiële hulp voor individuele noden bij dit fonds aan kunnen kloppen.

Casuïstiekoverleg

Naar aanleiding van het RIO-overleg hebben we maandelijks overleg met de beleidsadviseur van burgemeester Aboutaleb over schrijnende situaties. Via de spreekuren van de Pauluskerk, straatdokter en stichting ROS komen we met deze mensen in contact. In dit overleg worden mensen/gezinnen besproken die het niet redden in de illegaliteit en vaak ook niet terug (kunnen) keren. Het is een vertrouwelijk overleg waarbij de gemeente haar zorgplicht voor de doelgroep

verder invulling probeert te geven. Soms leidt dit tot noodopvang, soms tot bemiddeling bij fondsen. Tevens geeft het de gemeente een concreter beeld van wat er speelt in de stad op dit gebied. Dit kan leiden tot een gemeentelobby bij de landelijke overheid inzake vreemdelingen-en asielbeleid.

Hevien hoort hier/kinderrechten

Stichting ROS werkte intensief samen met Defence for Children en OBS de Schalm in de organisatie van de campagne "Hevien hoort hier". Een campagne die afgesloten werd met een manifestatie op het Plein in Den Haag, en die veel media aandacht kreeg. Enkele maanden na deze campagne, op de verjaardag van Sinterklaas!, kreeg Hevien, haar ouders, zusje en broertje verblijfsvergunning toegekend.

Dokters van de Wereld

We werken samen met deze (internationale) organisatie in toegang tot de medische zorg voor ongedocumenteerden. Ze houden een maandelijks spreekuur bij stichting ROS en er zijn op regelmatige basis bijeenkomsten om de doelgroep over hun recht op zorg te informeren en om het Medoc te ontvangen. Dit is een medisch dossier/paspoort dat de mensen zelf bij zich dragen. Het beschrijft o.a. de ziektegeschiedenis en eventuele medicatie.

Voorlichting overig/studenten

We kregen bezoek van vele groepen en instanties om hen te informeren over onze activiteiten of om hen te helpen bij onderzoek of studie. Een greep hieruit:

- LOV: taallessen aan vrouwen. We stemden op elkaar af wie taallessen verzorgt, en met welke

toelatingscriteria. We kunnen nu naar elkaar doorverwijzen.

- Vraagwijzer: een gemeentelijke club die af en toe met illegalen te maken heeft.
- Pharos: gezondheidszorg voor vluchtelingen werden geholpen met een folder over toegang tot de zorg en met het vinden van een focusgroep jongeren en toegang tot de zorg.
- Picum uit Brussel stuurde iemand voor interviews over hun project Clandestino.
- Dokters van de Wereld werd ondersteund bij het maken van voorlichtingsmateriaal.
- Ministerie van Justitie stuurde iemand om te praten over de groep ex-ama's en vroegtijdige signalering van illegaliteit bij kinderen. Hier hebben we niet echt bij kunnen helpen, omdat het niet in het belang van de doelgroep bleek te zijn.
- Uit België kwamen 5 studenten van een sociale academie.
- Maatschappelijk werk Katendrecht kwam op bezoek voor informatie
- Studenten van de Erasmus Universiteit, vakgroep Sociologie o.l.v. dr Staring deden onderzoek naar de situatie van ex-ama's in Rotterdam en andere steden. Via ons interviewden zij de doelgroep.
- Via de RK Universiteit van Olomouc in Tsjechië kreeg het ROS in het voorjaar van 2009 voor de 4^e keer een Tsjechische studente die enkele maanden stage liep om kennis te kunnen maken met het Nederlandse asiel- en vreemdelingenbeleid.
- Voorlichting werd gegeven aan een groep internationale studenten van de International Social Studies in Den Haag.
- Studenten en leerlingen van verschillende andere scholen en opleidingen kwamen op bezoek of namen

deel aan ROS-activiteiten in het kader van een betoog, een scriptie of een maatschappelijke stage.

12. Financiën

Stichting ROS ontving in 2009 geen gelden meer van de gemeente Rotterdam. De voor 1 jaar vastgestelde subsidie liep tot september 2008 en is daarna stopgezet. In de loop van het jaar slonken de financiële middelen. Aan de uitgavenkant werd bezuinigd door meer fondswerving op individuele basis te doen. Eind 2009 kwam er weer goed nieuws door het binnenhalen van het hierboven beschreven project Perspectief Rotterdam, een project dat gefinancierd wordt door rijk en gemeente.

Stichting ROS werd in 2009 financieel gesteund door:

- Cordaid: voor de kosten van het symposium.
- St.Claverbond: totale project
- Diakonale Raad Tweestromenland: totale project
- Fonds Bijzonder Noden Rotterdam: individuele noden
- Vincentius Rotterdam: individuele noden
- Fonds DBL: individuele noden

De stichting kreeg een enkele maal een donatie van particulieren.

Ook konden we net als voorgaande jaren het pand aan de Rechthuislaan "om niet" gebruiken via de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus.

Een apart financieel jaarverslag wordt naar fondsen en donateurs verstuurd en is voor belanghebbenden opvraagbaar bij Stichting ROS.

13. Ureninzet in 2009 en 2010

Ureninzet op jaarbasis	Van betaalde medewerkers	Van vrijwilligers	Van betaalde medewerkers	Van vrijwilligers
	In 2009	In 2009	In 2010	In 2010
Activiteiten:				
Pardonregeling	300	100	0	0
Spreekuur	600	100	400	300
Noodopvang	200	300	200	300
Taalschool	20	1000	20	1000
Voedselbank	10	150	10	150
Rechthuis	20	50	20	50
Symposium	100	20	pm	pm
Vice Versa	100	0	0	0
Perspectief	100	100	900	200
Beleidsbeïnvloeding	700	50	600	100
Voorlichting	100	50	100	50
Totaal	2250	1920	2250	2150

14. Slotwoord

2009 is voor het ROS weer een druk en goed jaar geweest.

De pardonregeling liep op haar einde, maar we bleven de doelgroep nog wel ondersteunen als postadres en met vele vragen over regelgeving en met verwijzingen naar reguliere instanties. Dat zal ook in 2010 nog volop doorlopen.

Veel mensen hebben via onze bemiddeling inmiddels een verblijfsvergunning. Voor anderen geldt dit niet. Zo zullen er altijd mensen blijven die buiten de door de overheid gestelde criteria voor toelating vallen. Voor die naar schatting 15.000 mensen in de stad blijven we ons inzetten.

Eind 2009 werden we samenwerkingspartner in het nieuwe project Perspectief. Dit zal, evenals de pardonregeling gedaan heeft, de stichting een extra impuls geven en onze noodzaak in de stad verder bevestigen.

We horen veel verhalen van mensen, verhalen die het onthouden en opschrijven meer dan waard zijn. Hopelijk kunnen we in 2010 daar iets meer mee gaan doen.

15. Bestuur, medewerkers en vrijwilligers

Medewerkers van het ROS:

Mw. Inge Hutten

Dhr. Connie van den Broek

Dhr. Theo Miltenburg

Vrijwilligers van Plexat:

Mw. Truida van Rij

Mw. Martina

Mw. Martine Timmermans

Vrijwilligers van de Taalschool:

Dhr. Leo van Lanen sj

Mw. Martine Timmermans

Mw. Adinda van Hemert-Stam

Mw. Riekje ten Have

Dhr. Jeroen de Loor

Mw. Hanneke de Deugd

Bestuursleden van het ROS:

Drs. Hanny de Kruijf – voorzitter

Dhr. Ko Koppelaar

Mw. Bea Kruse - secretaris

Drs. Gerda Rodenburg

Dhr. Leo van Lanen

Drs. Eric Sterk – penningmeester

16. Afkortingen

ROS: Rotterdams Ongedocumenteerden Steunpunt
KSA: Kerkelijke Sociale Arbeid
Okia: Ondersteuningscomité Illegale Arbeid
Plexat: Noodopvang van de parochie H. Kruisvinding
PICUM: Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants te Brussel
COA: Centraal Opvangorgaan voor Asielzoekers
IOM: International Organisation for Migration
IND: Immigratie- en NaturalisatieDienst
GGD: Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
SKIN: Samen Kerk In Nederland (koepel van protestantse migrantenkerken)
LOS: Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt
PMZV: Platform Migranten zonder Verblijfsvergunning
BMO: Breed Medisch Overleg
GP: Generaal Pardon
RIO: Rotterdams Illegalen Overleg
DvdW: Dokters van de Wereld
CVZ: College voor Zorgverzekeringen
GGZ: Geestelijke Gezondheidszorg
CNV: Christelijk Nationaal vakverbond
CVD: Centrum voor Dienstverlening